

УДК 027.022(477):[004:316.772.5
DOI: 10.31866/2616-7654.15.2025.335081

**ЦИФРОВА
МОДЕРНІЗАЦІЯ
ПУБЛІЧНИХ
БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ
ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
МЕДІАСЕРЕДОВИЩА:
ДОСВІД ТА
ПЕРСПЕКТИВИ**

*Дмитро Румик,
аспірант,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: dmytrorumyk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-3178-3832*

Для цитування:

Румик, Д. (2025). Цифрова модернізація публічних бібліотек України через призму медіасередовища: досвід та перспективи. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 15, 100–110. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335081>

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування сучасного медіасередовища публічних бібліотек України в умовах цифровізації та запропонувати шляхи пришвидшення цифрової модернізації українських книгозбірень.

Методи дослідження. При написанні статті застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, включаючи метод аналізу та синтезу, порівняльний метод, метод прогнозування, а також метод контент-аналізу.

Наукова новизна. Запропоновано вдосконалити модель інноваційного медіапростору бібліотеки шляхом включення до нього концепту цифрових ресурсів.

Основні висновки. Досліджено процеси цифрової модернізації публічних бібліотек України через призму медіасередовища. Виявлено поступову зміну традиційної моделі бібліотеки та впровадження у її роботу цифрових комунікацій. Проаналізовано проблеми впровадження цифрових технологій у роботу українських бібліотек. З'ясовано наявність диференціації у масштабах цифрової модернізації між різними видами бібліотек. Значний цифровий розрив спостерігається між всеукраїнськими, обласними та міськими, сільськими, селищними бібліотеками України. Встановлено, що нерівномірний розвиток бібліотечної системи впливає на якість обслуговування користувачів. Обґрунтовано необхідність розроблення державних програм для підтримки малих бібліотек або уніфікованих методичних рекомендацій для цифровізації, які можуть бути ними легко використані у роботі. Запропоновано включити цифрові ресурси бібліотеки до моделі інноваційного медіапростору бібліотек, що передбачає застосування підходу, відповідно до якого публічні бібліотеки України є активними учасниками створення та поширення цифрового контенту. Акцентовано увагу, що інтеграція українських книгозбірень у сучасний інформаційний простір дозволяє розширити можливості шляхом перетворення їх на платформи для колективної творчості, спільного створення контенту, а також поступово інтегрувати бібліотечно-інформаційні ресурси із глобальними інформаційними ресурсами.

Ключові слова: цифрова трансформація; публічні бібліотеки; медіасередовище; цифрові ресурси; соціальні мережі; сайт.

ВСТУП

Сучасний процес цифровізації, впровадження новітніх інформаційних технологій у різні сфери людської діяльності допомагають підвищити ефективність роботи багатьох організацій, змінюють особливості комунікації і проведення дозвілля та загалом радикально трансформують соціально-економічні процеси. Кардинальні перетворення характерні, зокрема, для медіасередовища, що виражається у пришвидшенні процесу створення та поширення контенту, активному використанні споживачами мобільних пристроїв, збільшенні ролі соціальних мереж у розповсюдженні інформації.

Адаптація до нового цифрового медіасередовища є справжнім викликом для публічних бібліотек України. Хоча цифрова модернізація книгозбірень створює для них нові можливості, проте робота у цій сфері характеризується інертністю і наявністю багатьох проблемних моментів технологічного, фінансового, організаційного та іншого характеру. Водночас медіасередовище надає можливість бібліотекам змінити підхід до надання послуг, ще більше поширювати знання та взаємодіяти з читачами.

Дослідження проблематики розвитку медіасередовища бібліотеки сприяє переосмисленню наявного досвіду та виявленню перспектив розвитку бібліотечної справи в Україні. Вивчення особливостей роботи публічних бібліотек у медіасередовищі дозволяє розробити дійові стратегії залучення нових користувачів та підвищити ефективність медіадіяльності книгозбірень.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ

Переосмислення медіасередовища публічних бібліотек України в умовах цифрової трансформації знайшло відображення у працях окремих науковців. Так, у дисертації О. Мар'їної (2018) обґрунтовано способи адаптації бібліотек до цифрового медіасередовища та запропоновано використання книгозбірнями контент-стратегії розвитку у досліджуваному просторі.

Сучасний медіапростір бібліотеки вивчала О. Петренко (2024), зробивши висновки, що він суттєво змінює роль та функції книгозбірень. Адаптація українських бібліотек до нинішніх викликів і розвитку цифрових технологій зумовлює вдосконалення процесу надання бібліотечних послуг.

Досліджуючи розвиток цифрового середовища університетської бібліотеки, Ю. Куліш (2023) дійшла висновку про включення до неї нових компонентів, зокрема, блокчейну, робототехніки. Крім того, науковиця зазначила, що цифровізація сприяє формуванню інклюзивного бібліотечного простору, вдосконаленню цифрових платформ, створенню спільних з іншими закладами проєктів.

Модель медіапростору бібліотеки запропоновано С. Хрущ (2022b), в якій вона визначила складові елементи, такі як цифрові технології, компетентності бібліотечних фахівців, завдання соціально-комунікативної роботи книгозбірні у цифровому медіасередовищі.

Головні тренди, проблеми та можливості, пов'язані з цифровізацією, та її вплив на роботу бібліотек по формуванню сучасного медіапростору доволі детально охарактеризували Ю. Горбань та Н. Гайсинюк (2023).

А. Боярин (2018) проаналізовано медіасередовище публічних бібліотек України, особливості популяризації їх послуг завдяки сайтам та соціальним мережам, досліджено взаємодію українських книгозбірень із засобами масової інформації.

У монографії В. Струнгар (2021) розкрито особливості застосування бібліотеками соціальних медіа, напрями їх використання та визначено способи вдосконалення комунікаційної діяльності книгозбірень у контексті формування інтерактивного медіасередовища. Специфіку комунікації бібліотек із читачами із застосуванням соціальних мереж, звертаючи увагу на їх значення у поліпшенні іміджу книгозбірень та популяризації читання, проаналізувала Т. Яворська (2023). Т. Биркович та Я. Морозова (2024) провели детальний аналіз сторінок у соціальних мережах публічних бібліотек України та акцентували увагу на публікацію не якісних матеріалів, нерегулярне оновлення даних окремими книгозбірнями.

Н. Маранчак (2022), досліджуючи застосування українськими бібліотеками мережі TikTok, зазначила, що ця платформа дозволяє позиціонувати книгозбірню як сучасний заклад, популяризувати її послуги і покращувати імідж. Перевагою соціальної мережі TikTok є невеликі відео, які дають змогу комунікувати із цільовою аудиторією.

Незважаючи на наявність наукових робіт, у яких досліджено роль медіасередовища (медіапростору) у процесах цифрової трансформації публічних бібліотек України, подальше вивчення зазначеного питання дозволяє виявити сучасний стан медіасередовища бібліотек, що сприятиме розробленню ефективних стратегій розвитку бібліотечної справи.

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування сучасного медіасередовища публічних бібліотек України в умовах цифровізації та запропонувати шляхи пришвидшення цифрової модернізації українських книгозбірень.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поставлена мета була досягнута завдяки методу аналізу та синтезу, порівняльному методу, методу прогнозування, а також контент-аналізу. Так, за допомогою контент-аналізу досліджено позиції науковців, представлені у наукових працях, проаналізовано медіасередовище публічних бібліотек України. Всебічному розгляду проблеми медіасередовища бібліотек сприяло використання методу аналізу та синтезу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний стан цифрової модернізації публічних бібліотек України характеризується неоднорідністю процесів оновлення та змін. Сьогодні бібліотеки працюють над подальшим формуванням електронних каталогів, оцифруванням фондів. Одночасно розвивається сфера онлайн-послуг, формуються цифрові колекції, що робить бібліотеки доступними для всіх.

Книгозбірні використовують цифрові інструменти, створюють цифрові ресурси, віртуальні форми інформаційних продуктів, застосовують нові медіа. Зміни у сфері інформаційних технологій призводять до розширення медіасередовища публічних бібліотек України, сприяють залученню молоді, яка активно використовує ці технології у щоденному житті. Впровадження інновацій у роботу бібліотек свідчить про відхід від традиційної моделі книгозбірні та поступове опанування бібліотечними фахівцями системи цифрових комунікацій (Мар'їна, 2018, с. 132).

На сьогодні одним із важливих напрямів роботи бібліотек є застосування цифрових медіа. Публічні бібліотеки України віддають перевагу веденню власно-

го сайту, каналу на YouTube, сторінок на Facebook, Twitter, Instagram, використання різних блог-платформ (Мар'їна, 2018, с. 141).

Досвід Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки демонструє важливі тенденції цифрової трансформації публічних бібліотек України. Так, на її сайті представлений ресурс «Бібліотеки Харківської області», присвячений висвітленню роботи публічних бібліотек області та їх досягнень. Бібліотечний сайт також містить електронний каталог, блог, інформацію про новини українських бібліотек, конкурси, законодавство тощо (Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, б.д.).

Заслуговує на увагу досвід Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки (б.д.) в контексті розвитку медіаосвіти. Бібліотека, зокрема, проводить заходи з медіаграмотності та створила на своєму сайті розділ «Медіа/Інтерактив». Бібліотечні фахівці розміщують інформацію про нові надходження, ведуть блоги, зокрема, блог «Книжковий континент».

Медіасередовище Публічної бібліотеки імені Лесі Українки для дорослих м. Києва демонструє відхід від традиційної моделі бібліотечного обслуговування та трансформацію закладу у сучасний інформаційно-культурний центр, що характеризується активною присутністю у цифровому просторі. Для просування своїх послуг бібліотека розвиває різні канали комунікації та підтримує зв'язок із читачами. Відомості про послуги, ресурси, анонси подій відображені на бібліотечному сайті. Слід зазначити, що сайт регулярно оновлюється та відзначається сучасним дизайном (Публічна бібліотека імені Лесі Українки, б.д.).

Бібліотека присутня у Facebook, Instagram та YouTube, Telegram, де вона розміщує фотозвіти, відеоматеріали, рекомендації щодо читання, інформацію про нові надходження, повідомлення про заходи. Важливо, що книгозбірня має електронний каталог та надає доступ до цифрових ресурсів, що є складовою частиною медіасередовища в умовах цифровізації. Аналізуючи контент, який розміщується Публічною бібліотекою імені Лесі Українки для дорослих м. Києва, можна виокремити головні напрямки, які характерні для її контент-стратегії: популяризація читання, висвітлення подій, які відбуваються у книгозбірні, поширення освітнього контенту, краєзнавчих матеріалів, висвітлення творчого доробку Лесі Українки. Варто звернути увагу, що бібліотека забезпечує можливість зворотного зв'язку, зокрема, завдяки заповненню форми на сайті, проводить віртуальні виставки, створює контент з урахування інтересів різних вікових груп, організовує спільні проекти разом з іншими закладами та установами, що свідчить про адаптацію медіастратегії книгозбірні до вимог сучасності (Публічна бібліотека імені Лесі Українки, б.д.).

Таким чином, публічні бібліотеки України перетворюються на сучасні інформаційні центри, які виступають платформами для комунікації, поширення знань, формування медіаграмотності.

Особливе значення має робота українських бібліотек під час війни. Сьогодні бібліотека – це інформаційний та культурний центр, який сприяє розвитку національної свідомості. Слід відзначити позитивні зміни у різних напрямках функціонування публічних бібліотек України. Зараз бібліотечні фахівці вивчають досвід роботи зарубіжних бібліотек, покращують пошукові системи, набувають нових знань із метою вдосконалення професійної майстерності. Важливо, що бібліотекарі розміщують публікації про роботу книгозбірень на своїх сторінках у соціальних мережах та опановують медіасередовище бібліотеки (Петренко, 2024, с. 30).

А. Боярин (2018) відзначає, що особливу популярність серед українських бібліотек має соціальна мережа Facebook. На підставі проведеного аналізу роботи обласних бібліотек науковиця робить висновок, що інформація на цій платформі часто оновлюється зазначеними бібліотеками та є актуальною. Водночас дописи рідко мають коментарі та, як правило, отримують близько 30 вподобань. Характерно, що на платформі Twitter бібліотеки мають значно меншу кількість підписників. Також вчена відзначає, що інформація у різних соціальних мережах нерідко дублюється (с. 37).

Можна зробити висновок, що вебпроекти публічних бібліотек України здебільшого характеризуються незначною затребуваністю. Актуальними питаннями залишаються створення ефективної системи підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців, вкрай обмежене фінансування публічних бібліотек України.

Спостерігається значна різниця у процесах цифрової модернізації у бібліотеках з великими фондами, зокрема, всеукраїнських чи обласних, та бібліотеках малих громад. Так, перші мають більший бюджет для впровадження інновацій, розширений штат працівників, частіше беруть участь у міжнародних проєктах. Міські, районні, селищні та сільські бібліотеки стикаються із проблемою поєднання бібліотечними фахівцями різних функцій та відповідними складнощами у залученні професіоналів, наділених необхідними цифровими компетентностями.

Розглянемо особливості роботи невеликих українських книгозбірень на прикладі Центральної бібліотеки для дорослих Уманської централізованої системи бібліотек. Проведений аналіз медіасередовища зазначеної бібліотеки дає підстави для висновку про наявність ускладненої комунікації з потенційними користувачами, оскільки на сайті відсутній номер телефону книгозбірні (Уманська міська централізована система бібліотек, б.д.-б). На сторінці Уманської міської централізованої системи бібліотек (б.д.-а) на Facebook міститься неактуальний контент, характерна також низька частота оновлення інформації, що свідчить про відсутність системного підходу до медіакомунікації. Для вирішення виявлених проблем слід оновити структуру сайту, додати контактну інформацію, публікувати більш різноманітний контент.

Сьогодні в Україні, згідно з даними Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, працює 12 908 публічних бібліотек, із них 10 770 – у сільській місцевості. Загалом наявні 24 503 комп'ютери, з них 8406 – у сільських та селищних бібліотеках (*Статистична аналітика – 2023*, б.д.). Тобто близько 78 % сільських та селищних бібліотек комп'ютеризовані. Як справедливо зазначає С. Денбовецький (2022), забезпечення громадянам доступу до комп'ютерів у сільській місцевості зменшить цифровий розрив. Крім того, наявність техніки дає змогу бібліотекам бути сучасними, оцифровувати фонди, формувати тематичні бази даних, проводити краєзнавчу роботу, поширювати інформацію про свою місцевість, зрештою, бути затребуваними (с. 29).

На підставі проведеного дослідження бібліотек різного виду можна зробити висновок про значний цифровий розрив між міськими, сільськими, селищними бібліотеками та всеукраїнськими і обласними, які мають найбільші фонди. У зв'язку із наявним розривом значно різняться умови надання послуг для користувачів та процеси цифрової трансформації. Для подолання цієї нерівності важливе розроблення державних програм для підтримки малих бібліотек або рекомендацій для цифровізації, які можуть бути ними легко використані.

У контексті дослідження цифрової модернізації публічних бібліотек України особливого значення набуває розроблення моделі медіасередовища, яка дасть змогу концептуалізувати її процеси. Так, наприклад, С. Хрущ (2022а) створено модель медіапростору бібліотеки та запропоновано використовувати у науковому обігу поняття «інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки», який вчена визначає як сформований внаслідок цифрових трансформацій комплекс техніко-технологічних та програмних засобів бібліотеки, що забезпечують задоволення інформаційних потреб користувачів, підтримку їх соціальної комунікації, сприяння професійному розвитку, забезпечення освітніх потреб, організацію дозвілля та особистісне зростання (с. 70).

Для повноцінного розуміння цієї складної системи необхідно розглядати її через призму трьох взаємопов'язаних сфер: соціально-комунікативної як середовища взаємодії, техніко-технологічної, що представлена різноманітним інструментарієм, а також професійної як сукупності компетенцій (Хрущ, 2022а, с. 70).

На думку С. Хрущ (2022b), головною складовою медіасередовища бібліотеки є цифрові технології та процес цифровізації. При цьому цифровізація включає не тільки впровадження нових технологій, але й передбачає зміну культури та управління. Тому інноваційна робота з розвитку медіасередовища бібліотеки включає не лише технологічну складову. Важливою є також організаційно-управлінська робота, яка вимагає від бібліотечних фахівців знань щодо використання методів проєктного менеджменту. Другим концептом моделі медіапростору бібліотеки науковиця називає завдання її соціально-комунікативної діяльності у сучасному цифровому світі. Так, робота книгозбірень призначена для задоволення інформаційних потреб суспільства. Водночас публічні бібліотеки України виконують також культурно-просвітницьку, розважальну, пізнавальну, комунікативно-організаційну функції. Використання можливостей цифрового медіапростору дозволяє надавати більш якісні послуги та ефективно задовольняти як інформаційні, так і соціально-культурні потреби громадськості. Третім концептом моделі визначено цифрові компетентності бібліотечного фахівця, що охоплюють знання технологій маркетингу, навички створення вебконтенту та ін. (с. 23).

Слід відзначити ґрунтовний підхід С. Хрущ (2022b) до створення моделі медіапростору бібліотеки, у якій виокремлено 3 концепти: цифрові технології, завдання соціально-комунікативної діяльності, цифрові компетентності. Характерно, що така система є динамічною, а її компоненти взаємодіють та впливають один на одного.

Водночас варто звернути увагу, що окреслена модель може бути розширена шляхом включення до неї ресурсного концепту, тобто цифрових ресурсів. Так, використання цифрових технологій передбачає створення технологічної платформи, що має нові цифрові можливості. Зазначена платформа забезпечує доступ до електронних ресурсів, можливість перегляду цифрових колекцій, мультимедійних матеріалів. Сьогодні важливою складовою роботи публічних бібліотек України має стати поступове впровадження у роботу штучного інтелекту, технологій віртуальної та доповненої реальності, які дозволяють персоналізувати досвід користувачів, проводити інтерактивні виставки, створювати віртуальні екскурсії та ін.

Слід зазначити, що штучний інтелект вже почав застосовуватись у роботі українських бібліотек. Наприклад, бібліотека НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» використовує у своїй роботі систему ALEPH, завданням якої є автоматизація різноманітних процесів, зокрема, комплектування, інвента-

ризації, видачі книг та ін. (*Бібліотеки: трансформація*, 2017). Однак технології віртуальної та доповненої реальності у зв'язку із труднощами щодо їх впровадження книгозбірні в Україні інтегрують у свою діяльність доволі повільно (Маринич, 2020).

Завдання соціально-комунікативної діяльності як наступний концепт моделі інноваційного медіапростору бібліотеки передбачає перетворення сучасної бібліотеки на комунікаційний хаб для громадськості, що включає створення віртуального простору для взаємодії, організацію онлайн-заходів. Важливою складовою формування цифрового медіасередовища є цифрові компетентності бібліотечних фахівців. Розвиток цифрових навичок передбачає постійне підвищення кваліфікації.

Водночас включення до запропонованої С. Хрущ (2022а) моделі інноваційного медіапростору бібліотеки цифрових ресурсів дозволить переосмислити уявлення про бібліотечні ресурси та управління ними. Так, сьогодні вагоме значення має розвиток цифрових проєктів, формування цифрових колекцій, створення бібліотеками медіаконтенту та забезпечення зручного доступу до цифрових ресурсів.

Варто звернути увагу на необхідність розширеного розуміння поняття цифрових ресурсів публічних бібліотек України. Перспективним напрямом у контексті розвитку медіаресурсів українських книгозбірень є створення контенту спільно із користувачами. Крім того, бібліотеки є зберігачами унікальних колекцій, які мають літературне, наукове, краснзнавче або загальнокультурне значення. Такі бібліотечно-інформаційні ресурси мають бути інтегровані із глобальними ресурсами шляхом включення до цифрових бібліотек світу. Так, наприклад, сотні об'єктів українських бібліотек уже представлені у Світовій цифровій бібліотеці (*World Digital Library*, n.d.).

Таким чином, сучасні зміни в інформаційному просторі зумовлюють потребу у переосмисленні ролі та значення цифрових ресурсів публічних бібліотек України у розвитку медіасередовища і перетворення книгозбірень на активних учасників та творців цього простору.

Загалом модель медіасередовища має не тільки теоретичне значення для кращого розуміння нинішньої роботи бібліотек в умовах цифрової трансформації, але й вагоме значення для покращення практичної роботи книгозбірень. Зазначена модель є створенням підґрунтя для цифрової модернізації українських бібліотек з урахуванням реальних умов їх роботи та наявних технологічних можливостей. Вона може використовуватись як практичний інструмент для втілення проєктів цифрової трансформації книгозбірень.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження процесів цифрової модернізації публічних бібліотек України через призму медіасередовища демонструє поступову зміну традиційної моделі бібліотеки та впровадження у її роботу цифрових комунікацій.

Водночас наявна значна диференціація у масштабах цифрової модернізації між різними видами бібліотек. Спостерігається значний цифровий розрив між всеукраїнськими, обласними та міськими, сільськими, селищними бібліотеками України. Нерівномірний розвиток бібліотечної системи впливає на якість обслуговування користувачів. Особливо гостро ця проблема постає перед книгозбірнями малих громад, де бібліотечні фахівці змушені поєднувати різні функції. Для подолання цієї нерівності важливе розроблення державних програм для підтрим-

ки малих бібліотек або уніфікованих методичних рекомендацій для цифровізації, які можуть бути ними легко використані у роботі.

У контексті дослідження цифрової модернізації публічних бібліотек України особливого значення набуває розроблення моделі медіасередовища бібліотеки, що має як теоретичне, так і практичне значення. Запропоноване включення цифрових ресурсів бібліотеки до моделі інноваційного медіапростору бібліотек передбачає застосування підходу, відповідно до якого публічні бібліотеки України є активними учасниками створення та поширення цифрового контенту. Інтеграція українських книгозбірень у сучасний інформаційний простір дозволяє розширити можливості шляхом перетворення їх на платформи для колективної творчості, спільного створення контенту, а також поступово інтегрувати бібліотечно-інформаційні ресурси із глобальними інформаційними ресурсами.

Подальші дослідження необхідно спрямувати на вивчення можливостей інтеграції публічних бібліотек України у глобальний інформаційний простір, а також створення книгозбірнями контенту спільно зі своїми користувачами.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Биркович, Т. І., & Морозова, Я. А. (2024). Особливості використання соціальних мереж для просування бібліотечних ресурсів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 56–62. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302029>
- Бібліотеки: трансформація. (2017, 8 вересня). KMBS. <https://kmbs.ua/ua/article/biblioteki-transformaciya/>
- Боярин, А. А. (2018). Медіа-середовище сучасної бібліотеки. *Інтегровані комунікації*, 2(6), 33–40. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2018.6.4>
- Горбань, Ю., & Гайсинюк, Н. (2023). Цифровий медіапростір сучасної бібліотеки закладу вищої освіти: трансформація ролі та функцій. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 6(1), 32–42. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283937>
- Денбновецький, С. О. (2022). Цифрова трансформація українських бібліотек в умовах глобалізаційних перетворень. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 26–33. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2022.257256>
- Куліш, Ю. (2023). Особливості цифрового середовища університетських бібліотек на сучасному етапі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 11, 10–20. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282651>
- Мар'їна, О. Ю. (2018). *Бібліотеки України в цифровому медіапросторі: теоретико-методологічні засади розвитку* [Дисертація доктора із соціальних комунікацій, Харківська державна академія культури].
- Мараңчак, Н. (2022). Соціальна мережа TikTok як засіб інтернет-маркетингу бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 10, 22–35. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269440>
- Маринич, Т. О. (2020). Бібліотеки у цифровому середовищі: виклики та можливості. *V University library at a new stage of social communications development* [Матеріали конференції]. Науково-технічна бібліотека Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library2020/paper/viewFile/22325/11406
- Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека. (б.д.). *Головна*. Взято 11 лютого 2025 з <http://www.reglibrary.mk.ua/>

- Петренко, О. (2024). Медіа-простір для сучасної бібліотеки: нові можливості та виклики. *Освіта Сумщини*, 4(64), 28–31.
- Публічна бібліотека імені Лесі Українки. (б.д.). *Головна*. Взято 6 лютого 2025 з <https://luki.kyiv.ua/>
- Статистична аналітика – 2023*. (2024, 21 травня). Бібліотечному фахівцю. <https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=11476>
- Струнгар, В. (2021). *Бібліотека в інтерактивному медіасередовищі: стан та перспективи*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Уманська міська централізована система бібліотек. (б.д.-а). *Головна* [Сторінка Facebook]. Facebook. Взято 10 лютого 2025 з https://www.facebook.com/uman.biblioteka/?locale=uk_UA
- Уманська міська централізована система бібліотек. (б.д.-b). *Центральна бібліотека для дорослих*. Взято 10 лютого 2025 з http://www.uman-csb.edukit.ck.ua/biblioteki_sistemi/centraljna_biblioteka_dlya_doroslih/
- Харківська обласна універсальна наукова бібліотека. (б.д.). *Головна*. Взято 11 лютого 2025 з <http://library.kharkov.ua/>
- Хрущ, С. (2022a). Інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки: аксіологічні орієнтири функціонування. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 9, 70–78. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259153>
- Хрущ, С. (2022b). Концептуальна модель інноваційного медіапростору бібліотеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 20–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2022_3_5
- Яворська, Т. (2023). Соціальні мережі бібліотек як ефективний інструмент промоції книг і читання. *Вісник Книжкової палати*, 4, 21–27. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4\(321\).21-27](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4(321).21-27)
- World Digital Library. About this collection*. (n.d.). Library of Congress. Retrieved February 10, 2025, from <https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/about-this-collection/>

REFERENCES

- Biblioteky: transformatsiia* [Libraries: Transformation]. (2017, September 8). KMBS. <https://kmbs.ua/ua/article/biblioteki-transformaciya/> [in Ukrainian].
- Boiaryn, A. A. (2018). Media-seredovyshche suchasnoi biblioteki [Media environment of modern library]. *Integrated Communications*, 2(6), 33–40. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2018.6.4> [in Ukrainian].
- Byrkovich, T. I., & Morozova, Ya. A. (2024). Osoblyvosti vykorystannia sotsialnykh merezh dlia prosuvannia biblioteknykh resursiv [Features of using social networks for the promotion of library resources]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 1, 56–62. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302029> [in Ukrainian].
- Denbnovetskyi, S. O. (2022). Tsyfrova transformatsiia ukrainskykh bibliotek v umovakh hlobalizatsiinykh peretvoren [Digital transformation of Ukrainian libraries in the conditions of globalization transformations]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 26–33. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2022.257256> [in Ukrainian].
- Horban, Yu., & Haisyniuk, N. (2023). Tsyfrovyi mediaprostir suchasnoi biblioteki zakladu vyshchoi osvity: Transformatsiia roli ta funktsii [Digital media space in modern higher education libraries: Transformation of roles and functions]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, 6(1), 32–42. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283937> [in Ukrainian].
- Kharkivska oblasna universalna naukova biblioteka. (n.d.). *Holovna* [Home]. Retrieved February 11, 2025, from <http://library.kharkov.ua/> [in Ukrainian].

- Khrushch, S. (2022a). Innovatsiyni mediaprostir suchasnoi biblioteky: aksiolohichni oriientyry funktsionuvannia [Innovative media space of the modern library: Axiological guidelines of functioning]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 9, 70–78. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259153> [in Ukrainian].
- Khrushch, S. (2022b). Kontseptualna model innovatsiinoho mediaprostoru biblioteky [Conceptual model of innovative library media space]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 20–26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2022_3_5 [in Ukrainian].
- Kulish, Yu. (2023). Osoblyvosti tsyfrovoho seredovyshcha universytetskykh bibliotek na suchasnomu etapi [Peculiarities of the digital environment of the university libraries on the modern stage]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 11, 10–20. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282651> [in Ukrainian].
- Lesia Ukrainka Public Library. (n.d.). *Holovna* [Home]. Retrieved February 6, 2025, from <https://luki.kyiv.ua/> [in Ukrainian].
- Maranchak, N. (2022). Sotsialna merezha TikTok yak zasib internet-marketynhu bibliotek Ukrainy [TikTok social network as a means of internet marketing of libraries in Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 10, 22–35. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269440> [in Ukrainian].
- Marina, O. Yu. (2018). *Biblioteky Ukrainy v tsyfrovomu mediaprostori: teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku* [Libraries of Ukraine in digital media space: Theoretical and methodological principles of development] [Doctoral Dissertation, Kharkiv State Academy of Culture] [in Ukrainian].
- Marynych, T. O. (2020). Biblioteky u tsyfrovomu seredovyshchi: vyklyky ta mozhlyvosti [Libraries in the digital environment: Challenges and opportunities]. In *University library at a new stage of social communications development* [Conference proceedings]. Scientific and Technical Library of the Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lazarian. http://conflib.diit.edu.ua/Conf_univ_Library2020/paper/viewFile/22325/11406 [in Ukrainian].
- Mykolaiv Regional Universal Scientific Library. (n.d.). *Holovna* [Home]. Retrieved February 11, 2025, from <http://www.reglibrary.mk.ua/> [in Ukrainian].
- Petrenko, O. (2024). Media-prostir dlia suchasnoi biblioteky: novi mozhlyvosti ta vyklyky [Media space for a modern library: New opportunities and challenges]. *Osvita Sumshchyny*, 4(64), 28–31 [in Ukrainian].
- Statystychna analityka – 2023* [Statistical analytics – 2023]. (2024, May 21). Bibliotechnomu fakhivtsiu. <https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=11476> [in Ukrainian].
- Strunhar, V. (2021). *Biblioteka v interaktyvnomu mediasередovyshchi: stan ta perspektyvy* [Library in an interactive media environment: State and prospects]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Umanska miska tsentralizovana systema bibliotek. (n.d.-a). *Holovna* [Home] [Facebook page]. Facebook. Retrieved February 10, 2025, from https://www.facebook.com/uman.biblioteka/?locale=uk_UA [in Ukrainian].
- Umanska miska tsentralizovana systema bibliotek. (n.d.-b). *Tsentralna biblioteka dlia doroslykh* [Central library for adults]. Retrieved February 10, 2025, from http://www.uman-csb.edukit.ck.ua/biblioteki_sistemi/centraljna_biblioteka_dlya_doroslih/ [in Ukrainian].
- World Digital Library. About this collection*. (n.d.). Library of Congress. Retrieved February 10, 2025, from <https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/about-this-collection/> [in English].
- Yavorska, T. (2023). Sotsialni merezhi bibliotek yak efektyvnyi instrument promotsii knyha i chytannia [Social networks of libraries as an effective tool for promotion of books and reading]. *Bulletin of the Book Chamber*, 4, 21–27. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4\(321\).21-27](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4(321).21-27) [in Ukrainian].

UDC 027.022(477):[004:316.772.5

Dmytro Romyk,
*PhD Student,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: dmytroromyk@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-3178-3832*

DIGITAL MODERNISATION OF PUBLIC LIBRARIES IN UKRAINE THROUGH THE PRISM OF MEDIA ENVIRONMENT: EXPERIENCE AND PERSPECTIVES

The aim of the article is to study peculiarities of the modern media environment functioning in Ukrainian public libraries under digitalisation conditions, as well as to offer ways of increasing the digital modernisation of Ukrainian libraries.

Research methods. The article applies general scientific and special research methods, including analysis and synthesis, comparative method, prognostic method, and content analysis method.

Scientific novelty. It is offered to improve the model of the library's innovative media space by incorporating the concept of digital resources.

Main conclusions. The digital modernisation processes of Ukrainian public libraries are studied through in the context of media environment. Gradual changes in the traditional library model and implementation of digital communications in its work are identified. Problems of applying digital technologies in Ukrainian libraries' operations are analysed. Presence of differentiation in the scale of digital modernisation between different types of libraries is revealed. A significant digital division is observed between national, regional libraries and city, rural, township libraries of Ukraine. It is established that the uneven development of the library system affects the quality of user services. A necessity in developing state programmes to support small libraries or unified methodological recommendations for digitalisation that can be easily used in their work is grounded. It is suggested to include digital library resources in the model of innovative library media space, which involves applying an approach whereby Ukrainian public libraries are active participants in creating and distributing digital content. Emphasis is placed on the fact that the integration of Ukrainian libraries into the modern information space allows to expand opportunities by transforming them into platforms for collective creativity, joint content creation, and gradual integration of library and information resources with global information resources.

Keywords: digital transformation; public libraries; media environment; digital resources; social networks; website.

Надійшла 16.02.2025

Прийнята 15.05.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 11.07.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.